

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput II. Idem (a) Bracharensi Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

gestis Longob. cap. 11. Gregorius Turon. lib. 10. de gestis Franc. cap. 1. Et cum tempore Childeberti Regis Gallia, & Mauricii Imperatoris accidisset diluvium in finibus Venetiaram, quo non legitur post Noë tempora majus, sequuta est atrox pestis, in qua occubuit Pelagius Pontifex Gregorii Magni prædecessor, qui ad placandum Deum instituit hujusmodi Rogationem, & ab eo tempore cepisse usum apud Catholicos precandi salutem sub ea formula, *Dominus tecum, sternerantibus vulgò creditur.* Sed quam falsò, satis doctè probavit Pater Favianus Strada in prolus. lib. 3. prælect. 4. Minor Litania, seu Rogatio refertur ex Concilio Aurel. à Gratiano in cap. rogationes, de consecr. dist. 3. his verbis: *Rogationes ante Ascensionem Domini placuit celebrare, ita ut præmissum triduanum jejunium in Dominica Ascensionis solemnitate solvatur.* Eam Rogationem instituit, s. u jam obsoletam institavit Sanctus Mamertus Vicennensis Episcopus propter cladem à lupis, & aliis feris animalibus in partibus Galliaë illatam, ut constat ex Adone in Chron. Sydoni lib. 7. epist. 1. ad Sanctum Mamertum; de quibus etiam agitur in Concil. Mogunt. can. 33. Fuert & olim in Hispania alia Rogationes à die iduum Decembris ut constat ex Concilio Tolet. can. 5. Tolet. 6. can. 2. Brachar. 2. can. 9. & etiam Kolend. Novembr. de quibus in d. can. 3. Concilii Gerund. Deinde sciendum est, has Rogationes tribus continuis diebus magnà populi consensione celebrari orando, jejunando, & psallendo,

ita castè, & piè, ut in Concilio Moguntiacò sub Carolo Magno dicatur celebrandas esse, sicut Patres sancti nostri instituerunt; non equitando, nec pretiosis vestibus indutis, sed nudis pedibus, cinere & cilicio indutis: quare & Rogationum dies laicis denuntiandos esse inter Missarum solennia statuit Concilium Lugdun. relatum in cap. 1. de consecr. dist. 4. Plura de his Rogationibus congesterunt Savarus in not. ad Siden. d. lib. 7. epist. 1. Mehardus in not. ad lib. Sacram. D. Gregorii, fol. 155. Loayfas in dicto can. 3. Concilii Gerund. Petrus Gregorius lib. 1. partit. iii. 20. cap. 3. Baronius in martyrol. die 25. Aprilis, Coriolanus in breviar. anno 520. Jodocus Coccius lib. 3. thesauri, art. 7. Antonius August. in epis. jur. lib. 21. tit. ult. Covar. lib. 4. variar. cap. 20. num. 16. Conradus Brunus de carem. lib. 5. cap. 1. Guillelmus Durantius in ration lib. 6. cap. 102. Unde cum jejunium in his Rogationibus per tres dies indiceretur, & in die Dominica jejunari non possit, ideo in d. can. 33. Concilii Gerund. statuitur, ut si incidat dies Dominica in Rogationibus mensis Novembris, transferatur jejunium in aliam hebdomadam, ex traditis supra pro ratione præsentis decisionis. Ex eadem etiam ratione cum Litania minor intercedat tempore Paschali prope ascensionem, ideo jejunium illius non tam præcepti, quam consuetudinis est; ideoque diuturnà consuetudine receptum est, ut in his tribus diebus illius Rogationis, tantum ab ecclis carnalibus fideles se abstineant, & cibis Quadragesimalibus utantur.

C A P U T II.

Idem (a) Bracharensi Episcopo.

Consilium nostrum super quibusdam articulis requisisti, utrum in omnibus sit Apostolorum vigiliis jejunandum, cum quidam asserant non esse jejunandum in omnibus, sed sex tantum. Utrum etiam jejunandum sit in Adventibus, jejunandum esse tunc temporis, quibusdam dicentibus, sed paucioribus, jejunandum esse tunc temporis; pluribus verò se asserentibus ad hæc non teneri. Utrum insuper si festum illorum, quorum vigiliis jejunamus, secundà contingat ferià celebrari, in præcedenti Sabbatho sint vigiliae jejunandæ. Nos autem super hoc taliter respondemus, quod apud nos omnium Apostolorum vigiliae in observatione jejunii celebrantur, præter vigiliis Apostolorum Philippi, & Jacobi, & Beati Joannis Evangelistæ; quoniam illorum festivitas infra solennitatem (b) Paschalem; istius autem infra natalem Domini celebratur. Jejunium etiam apud nos in (c) adventu Domini agitur, & sanctorum vigiliis, quorum festivitates oportet secundà ferià celebrari, jejunamus in Sabbatho præcedenti. De festivitate verò Beati Bartholomæi Apostoli, de cujus celebratione dubietas oritur apud (d) quosdam, tibi petenti consilium respondemus, quod in hoc tuæ regionis consuetudinem serves. Et infra: Cum autem quæ sit illis poenitentia injungenda quaeris, qui diebus quadragesimalibus, tempore illo, quo tantæ famis inedia ingrebat, quod magna pars populi propter inopiam antionæ periret, (e) carnes comedere sunt coacti: tibi breviter respondemus, quod in articulo tali illos non credimus puniendos, quos tamürgens necessitas excusavit; preces tamen ad Dominum pro illis, & cum illis, ne ipsi aliquatenus imputetur, quia bonarum mentium est ibi timere culpam, ubi culpa minimè (f) reperitur, effundas. Item de illis qui in Sabbatho juxta terrarum consuetudinem aliarum, propter debilitatem, quam in se sentiunt, carnes sumunt, quod in partibus tuis nullatenus fieri (g) consuevit, cum hoc ab aliis molestè feratur, & oriatur in illis occasio detrahendi: tale

tale tibi damus responsum, quod super hoc tuæ consuetudinem regionis facias observari, sic tamen quod debilibus, & infirmis propter hoc periculum non emergat. Præterea postulasti responsum habere de illis, qui in Quadragesima, (h) vel in aliis jejuniis solemnibus infirmantur, & petunt sibi esum carniū indulgeri, quorum quidam promittunt propter hoc elemosynam se facturos; quidam verò propter necessitatem infirmitatis urgentis hoc à te sibi quasi ex debito concedendum requirunt. Super quo tibi duximus respondendum, quod cum non subiaceat legi necessitas, desiderium infirmorum cum urgens necessitas exigit, supportare (i) potes, & debes, ut majus in eis periculum evitetur.

N O T Æ.

1. (a) **Racharensi.**] Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc tit. cap. 2. & in cap. consilium. de celebr. Missarum, ubi extat alia pars hujus Decretalis: integram autem transcribo ex dicta tertia collectione, & præsentem epistolam scriptam fuisse ab Innocentio III. anno 1206. referunt Spondanus in continuat. Baronii, eodem anno, Orderic. Raynaldus eod. anno, num. 35.
2. (b) **Paschalem.**] Quo tempore, sicut nec diebus Dominicis, jejunare non licet, cap. scire debet, §. inftar, cap. post Pascha, 76. dist. ex rationibus adductis supra proximo commentario. Nec contrarium docetur in cap. statumimus 476. dist. ubi Urbanus Pontifex constituit, ut jejunia quatuor temporum ita per annum distribuantur, ut primum initio Quadragesimæ, secundum in hebdomada Pentecostes, tertium in mense Septembris, quartum in Decembris, more solito fiat: ergo quia tempore Paschali jejunare non licet. Nam respondendum est, tempus illud paschale, intra quod jejunare non licet, computari à Pascha resurrectionis usque ad Pentecosten, ut docent Azor, & Fagundez ubi supra. Unde post Pentecosten etiam in ipsa hebdomada jejunari potest, cum jam non dicatur tempus Paschale. Nec huic solutioni obstat textus in cap. de jejunio, 76. dist. ubi asseritur, jejunium quatuor temporum non debere celebrari immediate ante Pentecosten in ejus vigilia. Nam respondetur, ideo ibi prohiberi, ne in vigilia Pentecostes incipiat jejunium quatuor temporum, ne in una die duplex jejunium concurrat, unum vigiliæ, aliud verò de tempore; sicut in eodem textu cavetur, ne jejunium decimi mensis celebretur in Sabbato præcedente nativitate Domini; ne etiam duplex jejunium occurrat in eadem die, ut exponit Bellarminus lib. 1. de jejun. cap. 23.
3. (c) **In adventu Domini.**] Jejunium adventus Domini jam olim in Ecclesia celebrari consuevisse constat ex Concilio Matifcon. i. can. 9. Turon. sub Chariberto anno 567. ejus meminerunt S. Joannes Chrysostomus homil. 3. in epist. ad Ephesos, Rabanus Maurus lib. de instit. cleric. cap. 22. his verbis: *Hæc ergo auctoritate divine scriptura Ecclesia morem obtinuit, & universale jejunium hac observatione celebrat. Quod tamen jejunium incipiens à nono mense in decimum extenditur, id est usque ad natalem. Congruantiaque dispositione à Magistris Ecclesie hoc loco jejunium quadragesimale constitutum est, ut ante diem natalis Domini jejunio & abstinentia nos castigemus.* Amalarius lib. 3. de offic. Eccles. cap. 40. Radulphus Tangrensi. propos. 16. quod jejunium institutum fuit pro reverentia natalis Domini: varium tamen fuit pro temporum, & locorum diversitate. In Concilio Matifcon. i. celebrato anno 581. statuitur, ut à feria

sancti Martini ad natale Domini, secunda, quarta, & sexta Sabbathi jejunetur. Et lib. 6. Capitular. Caroli, cap. 183. cavetur, ut Sacerdotes admo- neant, ut jejunia tria legitima in anno agantur, id est quadragesima dies ante nativitatem Domini, & quadragesima ante Pascha, ubi decimas anni solvimus; & post Pentecosten.

(d) **Quosdam.**] Natalem diem S. Bartholomæi plerique ponunt die 11. Augusti, ut Beda, Ulfuardus, Ado, & alii: Romæ autem 17. Kalend. Septembris celebrari consuevisse, referunt Baronius in Martyrol. die 11. Augusti, Menardus in Sacram. D. Gregorii, fol. 175.

(e) **Carnes comedere.**] Cum diebus Quadragesimæ, & aliorum jejuniorum debeat servari delectus ciborum, ideo statutum est, ut jejunantes se abstineant à carnibus, certis ciborum generibus, in cap. de esu, de cons. dist. 3. 6. Synod. can. 56. Concil. Tolet. 8. can. 9. Gerund. can. 3. cap. statumimus, de consec. dist. 4. Mediolan. sub Carolo tit. de jejunio. Probant Bellarm. lib. 1. de jejun. cap. 4. Azor d. lib. 7. cap. 10. quest. 3. & 6. Fagundez in 4. præcept. Eccles. lib. 1. cap. 2. Lessius lib. 7. cap. 2. dubi. 5. D. Thom. 2. 2. quest. 147. artic. 8. Covar. lib. 4. summa. cap. 20. num. 15. Henriquez in summa lib. 3. cap. 13. Viringus lib. 3. de jejun. cap. 5. Theophilus tom. 10. in Rosa Mediana, fol. 465. & de galero & pileo fol. 491. Ciaconus de jejunio cap. 11. Fileiacus de Quadrag. cap. 3. Ecclesia enim his diebus cibis ita delicatis, & lautis abstinere iussit, ut carnis luxuria frangeretur. Concil. Colon. sub Clemente VII. decret. 7. non quia cibos illos delectatos Ecclesia rejiciat, ut Saturninus, & alii hæretici execrati sunt, quos sequuti fuerunt Manichæi, Priscillianistæ, Marcionistæ, & alii, qui damnati fuerunt variis Ecclesie canonibus, præcipue canone 30. Apostolorum. Synod. Ancyr. can. 13. Concil. Tolet. in assert. fidei, Brachar. i. can. 13. & 32. Gangrense can. 2. & eos resellunt Turrianus lib. 5. pro epist. Pontif. cap. 6. Baronius anno 57. num. 183. Sever. Binius in dicto can. 2. Concilii Gangrensis, Savarus in notis ad Sidonium, lib. 4. epist. 9.

(f) **Minimè reperitur.**] Consonat D. Gregorius relatus in cap. final. 5. dist. Clemens in Clement. exvvi. de V. S. Guntherus lib. 2. Legum. ver. 33.

(g) **Fieri consuevit.**] Ecclesia enim Hispaniam in jejunio diei Sabbathi sequebatur Ecclesiam Romanam, ut probavi in canone 26. Concilii Illib. ubi plura de jejunio Sabbathi congesti.

(h) **Quadragesima dies.**] Apud Græcos etiam viget jejunium hoc Adventus Domini, uti constat ex Codino lib. de offic. Palat. CP. prout illum expendit Menardus in notis ad Sacram. D. Gregorii, pag. 216. Sed non ita apud eos antiquum est, iniquidem nec tempore Theodor. Balsam. in usu erat, qui floruit anno 1191. & in canone 52. Sextæ Synodi ita ait: *Nota autem ex hoc canone, quod*

quod proprie est una Quadragesima. si enim alia esset, cautum fuisset, ne in illa fieret sacrum mysterium; sed per praesantificata: quemadmodum quoque, cautum est, ne fiat in magni Pasche Quadragesima.

(1) *Supportare potes.* Qui enim sine causa jejunia Ecclesiae non observant, peccant lethaliter, & graviter puniendi sunt, cap. si quis eorum, dist. 30. Concil. Tolet. I. apud Burchardum lib. 19. decreti, cap. 76. ibi: *Quicumque in Quadragesima diebus esum carniū prae-sumpserit attentare, non solum reus erit Resurrectionis Dominicae, verum etiam alienus ab ejusdem diei sancta communione; hoc illi cumuletur ad poenam, ut in ipsius anni curriculo ab omni esu carniū abstinere, quia sacris diebus abstinentia*

oblatus est disciplinam, Concil. Mogunt. sub Leone III. can. 35. Colonienf. sub Paulo III. p. 9. cap. 6. plura Theophilus in *Rosa Mediana*, fol. 470. sed si adit iusta causa excusationis, veluti aetas, vel infirmitas, excusantur non jejunantes, ut late probant Paulus Zacharias 99. *medicolegal. lib. 5. tit. 1. & consil. 58.* fusc. Joannes Sanchez in *select. disput. 54. per tot.* Narbona de etate, anno 60. *quest. 2.* In hac tamen parte severiores fuerunt Patres Ecclesiae Orientalis quam Occidentalis; nam in Orientali pueri, & viatores jejunare cogebantur; aegrotis vero non aliter esus carniū concedebatur, nisi licentia synodice petita, ut constat ex D. Basilio in orat. de jejunio: & notarunt Balsamon in can. 69. *Apostolor.* Cironius ad hunc titulum.

CAPUT ULT.

Honorius III. (a) Pargensi Episcopo.

Explicari per Sedem Apostolicam postulasti, utrum illis sic licitum, qui nec voto, nec regulari observantia sunt adstricti, carnes comedere, quando in sexta feria dies Dominicae nativitatis occurrit. Ad hoc tale damus responsum, quod illi, qui nec voto, nec regulari observantia sunt adstricti, in feria sexta, si festum nativitatis Dominicae ipso die contingerit venire, carnibus propter festi excellentiam uti possunt, secundum consuetudinem Ecclesiae generalis; nec tamen hi reprehendendi sunt, qui ob devotionem voluerint abstinere.

NOTAE.

(a) *Pargensi.* Ita legitur in quinta collectione, sub hoc tit. cap. final. sed ut ibi notavit Cironius, legendum est *Pargensi*, ut legitur in sexta collectione, de qua Ecclesia nonnulla notavi in cap. 9. de exceptionibus. Episcopo Biletsilao missa est praesens decisio, & etiam ei rescribit Honorius in cap. 2. de rebus Eccles.

COMMENTARIUM.

ILLuxit orbi felicissimus dies, quo de utero virginali B. Mariae Verbum Dei prodiit caro factum. Verba sunt Concilii Toletani. cap. 2. quae desumpta videntur ex testimonio D. Joannis cap. 2. praedicto a Prophetis, & Sibyllinis carminibus praecognito, ut observat Baronius in *apparatu ad annales, num. 28.* ut tanquam impotiores damnandi sint Cardonistae, qui filium Dei humanam carnem assumpsisse negabant, ut refert Castro *adversus haereses, verbo Christus, haeresi 2.* Et similiter rejiciendi sunt Manichaei, qui humanam Christi humanitatem negabant prope annum 277. ut refert Gualterus in *chron. saecul. 3.* Nocte autem Christum Dominum natum fuisse, constat ex cap. Lucae, cap. nocte, de consecr. dist. 1. die 25. mensis Decembris, ut probat late Jacobus Grethferus *de die natali Domini, lib. 1. cap. 4.* Tamayus a Salazar in *Martyrol. Hispan. die 25. Decembris.* Unde corrigendus est locus D. Clementis lib. 5. *constit. Apost. cap. 13.* qui de hoc natali agens, ait: *Dies festos custodite fratres, imprimis diem natalem, qui celebratur a nobis die 25. noni mensis.* Ubi legendum est, *decimi mensis*; hic enim erat mensis Decembris juxta annorum computationem D. D. Gonzal. in *Decretal. Tom. III. Pars II.*

nam a Romulo institutam, & servatam usque ad Julium Caesarem, ex traditis a Macrobio lib. 2. *Saturn. num. 22.* Rosino lib. 4. *de antiquit. Rom. cap. 1.* quibus autem Consulibus, qua olympiade, quo anno a mundi creatione id factum sit, non facile liquet, cum in re adeo antiqua, & pervertuta omnes historiae caligine referta appareant. Genebrardus natalem Domini diem protrahit ad annum creationis mundi 4089. sed ex receptiori PP. consensu refert Baronius ubi supra, Christum natum anno creationis mundi 5199. olympiade 187. anno 2. idque probat late Peresius in *Danielem lib. 11. q. 5.* & post eos Gualterus in *tabulis chron. saeculo 1.* In re certe tam lubrica, quod plures probant, verosimilius judicamus. Dies igitur hic natalis Dominicae qua universus orbis pace, & tranquillitate frui coepit, magna debuit laetitia, & anniversaria festivitate a fidelibus recolli, cum legamus dies natales, hoc est, quibus quisque nascitur, l. *qua aetate 5. ff. de testam. l. 3. §. minore, ff. de minor.* jam olim celebrari solitos annuatim. Unde D. Augustin. *sermone 1. de tempore*, ait: *Considerate queso, quando aliquis homo potens, aut nobilis, natalem suum, aut filii sui celebrare desiderat, quanto studio ante plures dies quicquid in domo sua sordium invenerit, ordinat emundari; quicquid ineptum, & incongruum, projicit; quicquid utile, & necessarium, praecipit exhiberi. Domum etiam si obscura fuerit, dealbat; pavimenta scopis mundat; & diversis respersa floribus adornantur: quicquid etiam ad laetitiam animi & corporis delicias pertinet, omnia sollicitudine providet. Quem ritum religiose coluerunt imprimis Persae, ut tradunt Herodotus, & Athenaeus: Romani, & pleraeque aliae gentes observarunt, ut referunt Censorinus *de die natali, P. Roa lib. 5. singul.* inscripto de die nata-*

M m m nata-